

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי הדף היומי שע"י

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו

0722-9710320 שלוחה 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו 0722-148184

הגאון רבי סרדכי בונים זילברברג שליטיא - רב שכון חי' כ"ב לתנובות ולהערות בכתובת ט"ל: 5740398@GMAIL.COM

ס"ה ע"א

ילדה שנולדה בלי אצבעות ביד ימין, והרופאים מציעים לקטוע שתי אצבעות מהרגל ולהשתילם ביד, כדי שתוכל להשתמש ביד, האם הדבר מותר למרות שיש בזה חבלה?

חוטאים וקיסמים שבאזניהם תשובה: דן בזה בשו"ת ציץ אליעזר (חלק כא סימן לא) והשיב: מותר ליקח אצבעות שלה מהרגל כדי להשתילם בידה, ואין לחוש בזה משום חבלה, היות והמטרה היא לרפא בזה אבר יותר חיוני, שהיא יד ימין, שלא יראה גלוי מומה, ושתוכל להשתמש בו. וראיה לכך מדברי הרמב"ן (בתורת האדם, שער המיחוש – ענין הסכנה) שביאר את דברי הגמרא (ב"ק דף פה ע"א) "ורפא ירפא" מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, וקשה מה צריך רשות תורה על כך? וכבר עמדו על זה התוס' ויתר הראשונים, ותירץ הרמב"ן מפני שאין לך ברפואות אלא ספק סכנה, מה שמרפא לזה ממית לזה, יעו"ש. יוצא מדברי הרמב"ן דהתורה גילתה לנו, שהגם שאסור לאדם לחבול בעצמו [וכל שכן באחרים]. בכל זאת כשמטרת החבלה היא לרפואת אברים אחרים, יותר חיוניים, בכי האי גוונאי התירה התורה לרפאות על ידי חבלה, יעו"ש.

ויש ראיה לדברי הציץ אליעזר שמותר לקצוץ אצבעות הרגלים כדי להשתילם ביד, ואין בזה איסור חבלה, מהמבואר במסכת שבת (דף סה ע"א, וברש"י ד"ה והבנות), שהיו רגילים לנקב אזני הבנות כדי לעשות להם עגילים, שמע מינה שלמטרת יופי אין איסור חבלה, וכל שכן שבנידוננו אין בכך איסור חובל (שיעורי תורה לרופאים).

האם מותר להורים לכפות על ילדיהם לעקור שיניים ליופי והאם יש הבדל בין בן לבת?

אמא הכופה על בנה – שכבר הגיע למצוות ולכלל דעת שיעקור שיניו, אין זה מן היושר, ויתכן שעבירה בידה, וראוי לרופא שימנע עצמו מלטפל בזה, מאחר ונעשה שותף לדבר שאינו הגון.

ואפילו אם הבן מתרצה בסוף, משום שאינו רוצה להתקוטט עם אמו, ואין לו כח לעמוד נגד רצונה התקיף, אבל בלבו פנימה אינו רוצה, הרי זה דבר שאינו הגון ואין לרופא לעשותו. ונראה שגם בילד שאינו בר מצוה, אולם הגיע קצת לכלל דעת, והוא מתנגד בתוקף לעקירת שיניו, אין מן היושר שהרופא יעקור אותן למען יפוי חיצוני. ואין הילד רכוש של האם, והסכמתה אין בה כלום.

אכן, אם המדובר הוא בבת, והשיניים מכערות אותה עד כדי כך, שעלולה לסבול מזה כאשר תגיע לפרקה, יתכן שמותר להורים להורות על עקירה, מאחר וכשתגדל תודה על כך להוריה. **וכשם שמצינו במסכת שבת (דף סה ע"א וברש"י שם ד"ה הבנות) שמנהגם היה לנקב את אזני הבנות הקטנות, כדי שיוכלו לענוד נזמים, וכמו כן היו מנקבין את אפן לשם כך, הרי שהחבלה לצורך יפוי מותרת, אם דרך העולם כך.** ומאחר והתורה הטילה על ההורים לדאוג לנישואי ילדיהם, שנאמר (ירמיה כט, ו): "ואת בנותיכם תנו לאנשים", כדאיתא בכתובות (דף נב ע"ב): "נלבשה וניסה וניתב לה מידי, כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה". וכיון שזו מצוה מדברי קבלה, רשאי האב לכופף את בתו לטיפול קוסמטי שיאפשר לה למצוא את בן זוגה (שיעורי תורה לרופאים).

טעם המצווה

לפי שהעולם שרוי בצער מפסח ועד שבועות על התבואה ועל האילנות כדאיתא בר"ה (ט"ז, א) "אמר ר"י משום רבי עקיבא מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות, ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן, ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה",

לפיכך צווה הקב"ה לספור בימים אלו כדי שזכור צער העולם ולשוב לו בלבב שלם ולהתחנן לפניו לרחם עלינו ועל הבריות ועל הארץ שתינה התבואות כתיקונן שהם סיבת חיינו שאם אין קמח אין תורה (אבודרהם ספירת העומר).

טעם אחר : לפי שימים אלו הם ימי מלאכת השדה והיו מפוזרים כל אחד בגורנו ולכן ציוה למנות כדי שלא ישכחו מחמת עבודתם זמן עלייתם לרגל (אבודרהם ספירת העומר).

טעם אחר : זכר לעומר שהביאו בבית המקדש ובהגדה מביא מדרש שבשעה שאמר להם משה (שמות ג, יב) "תעבדון את האלוהים על ההר הזה" אמרו לו ישראל מתי נעבוד אמר להם משה לסוף חמישים יום והיו מונים וסופרים כל אחד לעצמו, ומכאן קבעו חז"ל כיון שאין לנו קרבן ולא עומר אנו סופרים בשביל שמחת התורה כמו שמנו ישראל (ר"ן סוף פסחים).

טעם אחר : משל לאדם שהיה בבית האסורים וצעק למלך להתירו, וקבע לו זמן להתירו ולתת לו את בתו לאשה, והולך ומונה וסופר עד בא הזמן, כך עשו ישראל בצאתם ממצרים [שהוא בית האסורים] עד מתן תורה [שהיא כבת של המלך] (אבודרהם ספירת העומר בשם המדרש).

טעם אחר : לפי שארץ ישראל היא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסא, וירושלים בטבורה, הרי שתי מאות לכל צד, ובעשרים יום ילך אדם לביתו, כי מהלך אדם בינוני עשר פרסאות ליום, ובעשרים יום יחזור לירושלים לרגל חג השבועות, הרי ארבעים יום, ושבעה שבתות הרי מ"ז יום, נשארו עוד שני ימים להתעכב בביתו, לכך ציווה הקב"ה למנות, שלא ישכח שלא יתעכב בביתו יותר משני ימים (מנהגי מהר"י טירנא, בין פסח לשבועות).

טעם אחר : לפי שהקדמונים עבדו לשבעה כוכבי הלכת, וכל אחד מהם יש שבע ממשלות, שהן יחד מ"ט, לכן ציווה התורה לספור מ"ט יום וניתנה תורה ביום החמישים, כדי שנדע שלא לעבוד להם ולכן בשעת מתן תורה הקב"ה קרע שבעה רקיעים ופתח שבע ארצות כדי שנידע שאין אלוהים זולתו (צידה לדרך מועדים כלל רביעי פרק ראשון עמוד 214 הובא בא"ר סוס"ק ח).

לשמיעת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתיים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

אסתר בת לאה בריינדל בתושח"י כל הרואה את ההודעה יאמר שני

פרקי תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

לרפואה שלימה

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות *6527

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי
הדף היוזמי שע"י

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו

077-9710320 שלוחה 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו 0722-148184

הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א - רב שכון הייב לתנובות ולהערות בכתובת טייל: 5740398@GMAIL.COM

ס"ו ע"א

האם מותר לנכה להיכנס בכסא גלגלים לעזרה

ואין נכנסים בהם לעזרה. שאלה. נכה שאין לו רגלים והוא יושב על כסא גלגלים האם מותר לו להיכנס לעזרה, שהרי קיי"ל אין ישיבה בעזרה כי אם למלכי בית דוד בלבד, האם ישיבה בכסא גלגלים נחשבת לישיבה?

תשובה. נאמר במסכת שבת דף סו ע"א כסא וסמוכות שלו טמאים מדרס... ואין נכנסים בהם לעזרה. ופרש"י ואין נכנסים בהם לעזרה דמנעל נינהו. וכתב התו"ט (ד"ה ואין) פירש הרע"ב דמנעל הוא, וכן פירש"י. ונראה דהא נמי לא קאי אלא אסמוכות, אבל כסא וספסלים, ודאי דלאו מנעלים נינהו. ועוד נ"ל דהא דתנן "בעזרה", ה"ה להר הבית נמי לא, כיון דמנעל הוא, עכ"ל. משמע דס"ל לתו"ט שאין לכסא וספסלים דין של מנעל ומותר להיכנס עמם לעזרה. אולם המלאכת שלמה כנראה הוקשה לו למה כתב "עזרה" הרי גם בהר הבית אסור לעלות במנעלים, ולכן הביא פירוש הגאון... ונכנסים בהם לעזרה שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד לבד, אבל כסא אין נכנסין בהן לעזרה, שנמצא כרוכב, ואינו עומד, שהיא מגעת לארץ, עכ"ל. משמע שאסור להיכנס בעגלת

נכים לעזרה כי נחשב יושב. ומהתו"ט משמע לכאורה דמותר. ועוד נראה שהרי לכאורה פירוש הגאון מדויק מאד דלכן כתבה המשנה שאסור להיכנס לעזרה, "עזרה" דוקא ולא להר הבית, ולמה מיאן רש"י והרע"ב לפרש כך? ואולי ס"ל דמותר.

ונפ"מ גם בזמן הזה אם צריך להיכנס משום פיקוח נפש לעזרה, ויכול להיכנס שם אדם העומד על רגליו ויכול להיכנס שם נכה על כסא גלגלים, יכנס הבריא ולא הנכה כי נחשב ליושב בעזרה. והנה ב' טעמים אפשר לומר למה מותר, א. רק לבריא אסור לישוב כי יכול לקיים לעמוד לשרת משא"כ הנכה. ב. כסא זה המעביר את הנכה ממקום למקום אין לו שם ישיבה כי הוא לא נועד לישיבה מפאת חוסר נוחיותו, שהוא מיועד להעביר את הנכה, וכעין סברא זו שמעתי ממו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שנשאל אם מותר לשבת באוטובוס בתשעה באב והשיב: הישיבה באוטובוס אין לה שם ישיבה, כי לא יושבים שם לשם נוחות כי אם לשם מעבר ממקום למקום, וכך גם הישיבה בכסא גלגלים אם הכסא מיועד רק להעבירו ממקום למקום.

וסוף, עומר שעורים בתחילה ובסוף חיטים, כדי להורות לנו שבלי תורה כבהמות נדמו שמאכל בהמה הוא שעורים, ועיקר הספירה היא על מתן תורה ושייך גם בזמן הזה (ערה"ש תפט ד). יש שרוצים להוכיח לשיטת הרמב"ם דהוי מדאורייתא מהא שהקפידו בספירה על תמימות גם היום מוכח דהוי דאורייתא, ויש לדחות שתיקנו רבנן כעין דאורייתא ולכן בעי תמימות.

נשים בספירה

יש אומרים שנשים פטורות ממצוה זו (משנ"ב תפט ס"ק ג), וכתב **המגן אברהם** (תפט ס"ק א) מיהו כבר שוויהו עליהו חובה (הובא במשנ"ב שם), **והטעם שיש מקומות שאין הנשים סופרות**: דהוי מצווה שהזמן גרמא ופטורות (רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה כד), **טעם אחר**: דודאי ישכחו יום אחד מחמת הטרחה, וגם על פי רוב אינם יודעים פירוש המילות (משנ"ב תפט ס"ק ג, בשם ספר שולחן שלמה), **ומיהו** אשה חכמה שמדקדקת במעשה יכולה לספור כל ספירת העומר (הגריש"א הלכות חג בחג).

מנהג הספרדים: שנשים אינן סופרות וכל שכן שאינם מברכות.

קטן: קטן שהגיע לחינוך סופר בברכה כבכל המצוות שמחנכים אותו. ואם הפסיד יום אחד ימשיך לספור בלי ברכה כגדול (הגריש"א קונטרס דיני הפסח וספירת העומר עמוד כז).

חיוב דאורייתא או דרבנן

בזמן שבית המקדש היה קיים היתה מצות ספירת העומר לפי כל הדעות מן התורה. **בזמן הזה** נחלקו הפוסקים האם חיוב הספירה מדאורייתא או מדרבנן, ונפק"מ בספק אם ספר, שאם הוי ספק דאורייתא הולכים לחומרא ואם אינו אלא דרבנן הולכים לקולא, וכן נפק"מ לענין מי שחייב מדרבנן אם יכול להוציא מי שחייב מהתורה.

יש אומרים שהוי מדרבנן, והטעם: לפי שאין קרבן העומר קרב בזמן הזה, וחיוב התורה הוא לספור מקרבן העומר עד קרבן של שתי הלחם, ועכשיו לא שייך כן (ר"ן שלהי פסחים), וכן כתב במשנ"ב (תפט ס"ק יד) דהוי רק מדרבנן זכר לעומר שהביאו בבית המקדש.

הרמב"ם (הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה כד) כתב שגם בזמן הזה הוי מצווה מדאורייתא, וז"ל: "מצות עשה לספור שבע שבועות תמימות מיום הבאת העומר ומצווה זו על כל איש מישראל בכל מקום ובכל זמן" וכו', **והטעם שהוי מדאורייתא אע"פ שאין היום קרבן**, דסבירא ליה שעיקר הספירה היא עבור מתן תורה כדברי המדרש, שבשעה שאמר להם משה "תעבדון את האלוהים על ההר הזה" אמרו לו ישראל מתי נעבוד אמר להם משה בעוד ני ימים והיו מוונים וסופרים כל אחד, אלא שהקב"ה צווה להביא קרבנות בתחילה

לשמיעת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתיים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

אסתר בת לאה בריינדל בתושח"י כל הרואה את ההודעה יאמר שני

פרקי תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

לרפואה שלימה

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות *6527

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי

הדף היוזמי שע"י

מצדיקי
הרבים

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו

077-9710320 שלוחה 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו 0722-148184

למעשה

הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א - רב שכון ה' ביב לתנזרות ולחערות בכתובת טייל: 5740388@GMAIL.COM

ס"ז ע"ב

האם טועה בדבר מצוה שפטור הוא רק בטועה במציאות או גם בטועה בדין? כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, אינו חייב אלא חטאת אחת, ומבארת הגמרא בדף סח ע"א כגון גר שנתגייר בין הנכרים ולא הודיעוהו מצות שבת ולא ידע ענין שבת מעולם, ועליו שייך לומר ששכח עיקר שבת. ובספר שערים המצוינים בהלכה (על הש"ס שם) הביא את קושית הארץ צבי א"כ למה חייב קרבן אחד הא הו"ל טעה בדבר מצוה, דהא לא הודיעוהו מצות שבת, והוא סבר דדינו כמעיקרא דבן נח ששבת חייב מיתה (עיין ברש"י סנהדרין נח ע"ב)? ומתוך הארץ צבי בשם האבני נזר דמבואר במסכת פסחים דף עב ע"א דלא שייך טעה בדבר מצוה אלא כשטעה במציאות, משא"כ בשטעה בדין כמו כאן, עכ"ד.

עניינא דיומא – ספירת העומר פרק לח' מתוך גיליון "לב המועדים" (- ניתן לקבל במייל lev17382@gmail.com)

טעם אחר: דמצווה מן המובחר שתהיה הספירה ברוב

עם ובדרך כלל בסוף הסדר אין רוב עם כמו בבית הכנסת.

טעם אחר: דראוי להקדים לספור בתחילת הלילה כמה שאפשר כדי לקיים הפסוק "תמימות תהיינה".

יש שכתבו כשיש מנין אנשים שמתאספים וסופרים בסוף הסדר אין חשש שכחה לפי שרבים יזכירו אחד לשני (שו"ת מהרש"ג סימן ל).

הטעם שסופרים מ"ט יום, אע"פ שבפסוק (ויקרא כג

טז) נאמר "חמישים יום"

ביאור א: כוונת הכתוב היא "עד ממחרת השבת השביעית" שהוא יום החמישים עד אז "תספור" ולא עד בכלל (תוס' מנחות סה, ב ד"ה כתוב).

ביאור ב: דחמישים יום הולך על המשך הפסוק (שם כג טז) "והקרבתם" והביאור עד ממחרת השבת תספרו ולא עד בכלל, חמישים יום והקרבתם כלומר ביום

תחילת הספירה

בליל שני אחר תפילת ערבית מתחילים לספור שבעה

שבעות (שו"ע תפ"א), כדכתיב (ויקרא כג טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה" ויום השבת הכוונה יום ראשון של פסח שעליו דיבר הכתוב, שהוא יו"ט ששבתים בו מלאכה ועל זה אומר הפסוק ממחרת שהוא ט"ז בניסן תספרו "שבע שבתות תמימות" (לבוש תפ"א).

ספירת העומר בחו"ל

יש נהגו לספור אחר עריכת הסדר (פע"ח רמ"ע, יסוד

שורש העבודה שער תשיעי פ רקח)

ויש לא נהגו כן, והטעם: לפי שאין לאכול קודם שספרו ספירת העומר (כמבואר ברמ"א ד). ועוד שקרוב הדבר עקב ריבוי אכילה ושתיית ד' כוסות ישכח מלספור.

החמישים אז "והקרבנתם מנחה חדשה" (תוס' מנחות זס).

ביאור ג: כיון דכתיב לספור שבעה שבתות אין לספור יותר משבעה שבועות, ומה שכתוב "תספרו חמישים יום" ל"ק מידי שכן דרך המקרא כשמגיע למספר עשרות פוחת אחד מחשבון כמו שמצאנו (במדבר כה, ג) "ארבעים יכנו" (תוס' מנחות זס, אבודרהם).

זמן הספירה

בלילה, והטעם: כשם שזמן קצירת העומר זמנה בלילה (שו"ע תפ"א, מנחות סו, א).

תחילת הלילה: מצווה מן המובחר לספור בתחילת הלילה, **והטעם:** בכדי שיהיה "שבע שבתות תמימות" (לבוש תפ"א).

הטעם שסופרים בלילה והא כתיב "חמישים יום" (ויקרא כג טז)

לפי שלומדים מהפסוק (ויקרא כג טו) "תמימות תהינה" צריך לספור בתחילת היממה היינו בלילה. **טעם אחר:** לפי שבלילה אינם טרודים במלאכתם (מטה משה תרצ).

מי שיש לו מנין קבוע למעריב אינו צריך לספור ספירת העומר ביחידות בתחילת הלילה.

הטעם: לפי שספירת העומר היא דבר שנשכח ביחידות ואם יהיה הדבר מסור ליחידים שיספרו בתחילת הלילה קרוב לודאי שיבואו לשכוח לספור, משא"כ כשקבוע במנין לאחר התפילה (שו"ת שבה"ל חלק ו ס"ג).

טעם אחר: לפי שתדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם, וק"ש ותפילה תדיר יותר מספירת העומר (ביה"ל חלק ו ג).

טעם אחר: לפי שמצות ספירת העומר צריכה לכתחילה להיעשות בציבור וברוב עם (של"ה פסחים פ' נר מצווה ד"ה וכתב).

שכח לספור בתחילת הלילה הולך וסופר כל הלילה (טור תפ"א)

הטעם: כשם שקצירת העומר היתה כשרה כל הלילה דכתיב (ויקרא כג יב) "ביום הניפכם את העומר", כך הספירה כשרה כל הלילה (לבוש תפ"א).

טעם אחר: דכל שלא עבר הלילה לא יוצא מכלל "תמימות תהינה" (משנ"ב תפ"א ס"ד).

ספירת העומר בציבור

מצווה מיוחדת לספור בציבור, והטעם: משום דברוב עם הדרת מלך כמו שמצאנו בקצירת העומר שהיה נקצר בעסק גדול (סדר היום, יסוד ושורש העבודה שער ט פרק שמיני).

טעם אחר: במקום שיש חבורה שמתפללים בזמנו ראוי להתחבר להם בימי הספירה, כי אז מצווה גוררת מצווה ק"ש בזמנו וספירת העומר (של"ה פסחים ג, ב, הובא בבה"ט תפ"א כ).

טעם אחר: כדי שלא ישכח לספור (שו"ת מנחת יצחק ח"ו סימן מ"ח אות ב).

המאחר והציבור עומדים לספור יספור עימהם תחילה ואחר כך יתפלל ערבית (מועד לכל חי ה יב).

חיוב הספירה

מצווה על כל איש משיראל לספור לעצמו: (טור תפ"א א) ומנין מדכתב בקרא (ויקרא כג, טו) "וספרתם לכם" ולא כתיב "וספרת לך" כיובל שהכוונה לבי"ד, ומזה לומדים "לכם" לכל אחד ואחד (ט"ז תפ"א ה, משנ"ב תפ"א ס"ק ה).

ספירה בפה: מצוות ספירת העומר היא בפה (פר"ח ו), **והטעם:** דכתיב (ויקרא כג טו) "וספרתם" וספרתם משמע בפה (פר"ח שם ו).

לשמיעת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

אסתר בת לאה בריינדל בתושח"י כל הרואה את ההודעה יאמר שני

פרקי תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

לרפואה שלימה

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות 6527*

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי

הדף היוזמי שע"י

מצדיקי
הרבים

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו

077-9710320 שלוחה 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו 148184-0722

הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א - רב שכון ה' כיב לתנכות ולהערות בכתובת טייל: 5740388@GMAIL.COM

פרק שביעי

ס"ח ע"א

מדוע אמרו גר שנתגייר ולא גוי שנתגייר?

וגר שנתגייר בין הנכרים. החיד"א בפתח עינים על יבמות (מ"ז ע"ב) דקדק בהא דאמרו "גר שנתגייר כקטן שנולד דמי". ומדוע לא אמרו גוי שנתגייר וכו'. והביא בשם האר"י הק', דכל אלו הגרים בכל הדורות נשמתם היתה במעמד הר סיני, וניצוץ נשמתם מבניי. ובאו להם כל ימיהם הרהורי תשובה עד שבסופו של דבר מתגיירים. ולכך אמרו גר שנתגייר לרמוז ע"ז. (וכ"כ מדנפשי במרגלית הים עמ"ס סנהדרין נ"ט. אות י"ז). ולפ"ז ביאר החיד"א מאחז"ל [ע"י במסכת גרים (פ"ב ה"ז) ובהגהות היעב"ץ ביבמות שם] שהגרים מקבלים עונש ע"ז שאיחרו גרותם ע"י שם, ותמוה, אך להנ"ל א"ש, כיון שבאו להם כל הזמן כשהיו גוים הרהורי תשובה ודחו אותם ולכך נענשים עכ"ד"ת החיד"א.

ולפ"ז רבינו החיד"א יש לבאר את דעת רב ושמואל הנ"ל. דגר שנתגייר בין העכו"ם נחשב כהכיר ולבסוף שכח, ולכאורה צ"ע הרי ברור דלא הכיר כלל. ובאמת ר"י פליג עליהו מה"ט ע"ש. אך להנ"ל י"ל דכיון שניצוץ נשמתו היה בהר סיני א"כ שפיר היה בו בחינת הכיר (ולבסוף שכח

אודות תינוקות שנישבו ומה דינם בזמן הזה?

בהמשך הגמרא הנ"ל מבואר, דפליגי רב ושמואל על ר"י ורשב"ל: "והכי איתמר, רב ושמואל דאמרי תרווייהו אפילו תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים - כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב, ורבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרווייהו דוקא הכיר ולבסוף שכח, אבל תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים פטור". מבואר שיש כאן מחלוקת בין רב ושמואל בגדר עונות התינוקות שנשבו - שעברו בעוד שלא ידעו את הדין האמיתי,

האם החטאים שעברו נחשבים כחטאים בשוגג - וחייבים עליהם חטאת, או שנחשבים בגדר חטאים באונס, וכמו שכתב רש"י (ד"ה פטור) בהבנת דברי ר' יוחנן וריש לקיש: "דקסברי ר"י ור"ל אומר מותר אנוס הוא ולא שגגה היא" (ע"י תוס' ד"ה אבל שלכו"ע נחשב כשוגג, אלא שסוברים ששוגג זה פטור מקרבן - וילפינן להו מקרא) - ולא יהיה בהם חיוב חטאת. א. בספרי פוסקי זמננו מצינו שדנו בענין האמור - כלפי שאלות נוספות התלויים בדין שוגג ומזיד, הגאון ר' משה פיינשטיין ז"ל נשאל אודות האם יש איסור להאכיל אדם שאינו שומר תורה ומצוות והוא בגדר 'תינוק שנשבה', ונמצא לו שיעשה איסור - שיאכל בלא ברכה, וכן כשמאכילו פת - יאכל בלא נטילת ידים, שאלה זו כעין זו מביא המשנה ברורה בס"י קס"ט על מה שמובא בשו"ע (שם ס"ב): "לא יתן לאכול אלא למי שיודע בו שיברך", וכתב הרמ"א: "ויש מקילין אם נותן לעני בתורת צדקה", וכתב המשנ"ב: "דלא מפקעין מצות צדקה - בשביל חשש שמא יברך", ומביא עוד: "אך אם יודע בודאי שלא יברך, אסור ליתן לו אף בתורת צדקה (כ"כ המ"א שם סק"ו, כי יש בזה משום ולפני עור לא תתן מכשול, ואין עשה דצדקה דוחה ל"ת דלפני עור), ודוקא אם מתוך רשעותו, אבל אם מתוך אונסו שאינו יכול לברך לא נפקע מצות צדקה בשביל זה".

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' יג אות ט) הביא לדון בענין זה, אם נתינה לאדם שאינו מברך משום שהוא תינוק שנשבה בין העכו"ם - כי מצד אחד מה שאינו מברך אינו מחמת רשעות, ולא ידך ג. יסא הרי יכול לברך אלא שאינו יודע שחייבים לברך, מן הצדדים שכתב בזה הוא שתלוי במחלוקת רב ושמואל ורבי יוחנן ור"ל בסוגיין, כי אם הגדרת העבירה אצלו הוא כאנוס בדבר - ואין עליו חובת כפרה, אין בזה שום איסור של 'ולפני עור לא תתן מכשול', כי כלפי העובר אין כאן

שום מכשול, כי אונס רחמנא פטריה, ולפי רב ושמואל שיש עליו חיוב חטאת - כדן חוטא בשוגג, יש בכך משום מכשול, ואסור להכשילו באכילת מאכל ללא ברכה. (אכן, האגרות משה רוצה לצדד בדבריו, שגם אם נימא דנחשב כשוגג, יתכן לומר שלא יהא בכך משום 'ולפני עור לא תתן מכשול', כי אם מכשיל אחד את חברו כשאנו יודע שיש בכך איסור - יתכן שאינו נחשב מכשול - גם כשנחשב כשוגג, אמנם, בסוף דבריו מצדד להחמיר).

ב. בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' סב) נשאל להלכה למעשה - בבעל תשובה, האם יש מקום לאסור ללבוש בגד שארגו בעצמו קודם שזיכהו השי"ת לחזור בתשובה - מחמת שקרוב לודאי שארגו גם בשבת, וא"כ יש בזה משום מעשה שבת באיסור דאורייתא שאסור לו עולמית במזיד כמבואר בשו"ע או"ח סי' ש"ח ס"א. מן הצדדים שצידד בזה הוא בענין כשבעל תשובה זה היה בגדר של 'תינוק שנשבה' יש מקום להתירו, כי הרי תינוק שנשבה נידון לכל הפחות כשוגג, ולרבי יוחנן ור"ל אף פחות מזה - כאונס, ומעשה שבת - בשוגג ובאונס לא נאסר עולמית, ועיי"ש.

ובעיקר הדבר יש לדון במחללי שבת בזמנינו האם נחשבים כתינוקות שנשבו לענין זה - כי היום יכולים הם לדעת בקלות, ע"ש בתשובה הנז',

עניינא דיומא – ספירת העומר פרק לט' מתוך גיליון "לב המועדים" (- ניתן לקבל במייל lev17382@gmail.com)

שהקדיש שאחר "עלינו" יעלה גם על הפסוקים הנ"ל (סידור בעל התניא).

טעם אחר: לפי ש"עלינו" נאמר על הרוב כעין סילוק אחר התפילה או אחר מצווה, כגון ברית, או קידוש לבנה, ולכן סופרים העומר ואחר כך אומרים בסיום התפילה "עלינו לשבח" (ספר מנחת העומר ס"ק לג).

הטעם לנוהגים לספור את העומר אחר "עלינו" כיון שתפילת עלינו נתקנה כחלק מהתפילה וספירת העומר מצוה בפני עצמה לכן אין להפסיק את התפילה במצווה אחרת (ליקוטי דינים וביאורים למעשה רב כב סט).

נוסח ספרד ובני ספרד: הנוהגים לומר "שיר המעלות" לפני "עלינו" סופרים אחר הקדיש ו"ברכו" שאחר "שיר המעלות". ויש שנהגו לספור אחר "עלינו לשבח", **והטעם:** לפי שעלינו לשבח הוא מסדר התפילה ואין להפסיק מסדר התפילה (מעשה לרב להגר"א ליקוטי מהרי"ח).

מקום הברכה

ספירת העומר בסיום תפילת מעריב

הטעם שסופרים בסוף התפילה ולא בתחילתה

לפי שדורות הראשונות היה המנהג להתפלל ערבית קודם הלילה ובסיום המעריב התחיל הלילה ואז היו סופרים כדן בתחילת הלילה (בה"ל סעיף א ד"ה אחר בשם ספר מור וקציעה).

טעם אחר: דמדינא צריך להקדים ק"ש ותפילה לפי שהוא תדיר ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם (חיי אדם ס"ק טז).

יש שנוהגים: לספור ספירת העומר לפני "עלינו לשבח" (משנ"ב תפט ס"ק ב),

ויש שנוהגים: לספור אחרי אמירת עלינו לשבח וקדיש יתום שאחר כך (הגר"א מעשה רב ס טט).

הטעם לנוהגים לספור לפני "עלינו לשבח"

דכל כמה שאפשר להקדים הספירה מקדימים כדי שיהיה תמימות (משנ"ב תפט ס"ק ב).

טעם אחר: לפי שאחר הספירה אומרים פסוקים ומזמורים ולא תקנו לומר אחריהם קדיש לכן סופרים לפני "עלינו" בכדי

לשמיעת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתיים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

אסתר בת לאה בריינדל בתושח"י כל הרואה את ההודעה יאמר שני

פרקי תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

לרפואה שלימה

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות *6527

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי

הדף היוזמי שע"י

ש"ס

מצדיקי
הרבים

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו

077-9710320 שלוחה 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו 0722-148184

הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א - רב שכון הייב לתנובות ולהערות בכתובת טייל: 5740388@GMAIL.COM

ס"ט ע"ב

גמ', אלא כל יום ויום עושה לו פרנסתו אפי' הוא יומא, הא דאסור במלאכה בכל הימים יותר מכדי חייו הוא מן התורה מדין ספיקא דאורייתא וכ"כ הקרית ספר בפ"ב משבת, ובסי' תוספת שבת ס"י שד"מ סוף סק"ג מוסיף דאפילו להרמב"ם דספק דאורייתא מן התורה לקולא ורק מדרבנן לחומרא הכא אסור מה"ת דאין זה אלא חיסרון ידיעה. ועוד דהו"ל איקבע איסורא ויש להוסיף [עיין ראש יוסף] דהו"ל נמי ספק איסור כרת ד"י"א שבזה הרמב"ם מודה.

מדוע המהלך במדבר ואינו יודע מתי שבת מדוע לא צריך לעשות כל יום קידוש מספק?

ובקובץ שיעורים ביצה אות ט' הקשה א"כ שיצטרך מספק לעשות קידוש בכל יום דהו"ל ספיקא דאורייתא, וכן הק' הפמ"ג בראש יוסף כאן. וה"י אפשר לומר דאה"נ רק שמן התורה מספיק קידוש בדברים בעלמא העוסקים בשבח וקדושת השבת, ויום א' בשבוע עושה קידוש כדינו בנוסח של ברכה.

האם אפשר לקדש מספק ולומר על יום שהוא ספק חול שהוא קדוש?

עניינא דיומא – ספירת העומר פרק מ' מתוך גיליון "לב המועדים" (- ניתן לקבל במייל lev17382@gmail.com)

דחס רחמנא עליה ופרקינן, ופדין הבן שמברך לפי שיצא מכלל נפל, משא"כ ספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפש לחורבן בית מקדשינו (שו"ת הרשב"א ח"א סימן קכו).

טעם אחר: לפי שאין הנאה בעצם הספירה, **ביאור** שעיקר הספירה היא בשביל היום החמישים ואינה נחשבת אלא כמכשיר מצווה ולא כגמר מצווה (לבוש תפט מטה משה תרסט בשם מהרא"ק).

טעם אחר: משום שהזכרת הספירה הוי עגמת נפש כי בזמן הבית היו מביאים קרבן העומר ועכשיו אין לנו אלא ספירה

שהחינו על מצות ספירת העומר הטעם שאין מברכים "שהחינו" על מצות ספירת העומר אע"פ שהוי מצווה הבאה מזמן לזמן

לפי שזמן הספירה תלוי בזמן חג הפסח כדכתיב (ויקרא כג טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת" משום כך אין מברכים שהחינו על מצווה זו ויוצאים ידי חובה בברכת שהחינו שמברכים בפסח (לבוש תפט א).

טעם אחר: משום שלא מצאנו ברכת שהחינו אלא בדבר שיש בו הנאה, כגון נטילת לולב שהוא בא לשמח, ותקיעת שופר שהוא זיכרון בין ישראל לאביהם שבשמים, ומקרא מגילה

לזכר בעלמא, וזכירה שיש בה עגמת נפש אין אומרים בה זמן (מוהר"א אזולאי תפטו) יש שמבארים בצורה שונה לפי שהוא עגמת נפש לבני חוצה לארץ שאין העומר קרב שם (רבינו ירוחם תשובות הרשב"א).

טעם אחר: לפי שמצות העומר אינה נוהגת בזמן הזה, שמצות העומר היא להביא קרבן מן החדש ועכשיו שאין מקריבים קרבן אין מצות הספירה שלמה, ואין מברכים שהחיינו על מצווה שאינה שלמה (כל בו).

טעם אחר: לפי שאין היכר בימים, היינו דשאר החגים שמברכים שהחיינו ניכר על ידי מעשה כגון לולב שופר או עצם היו"ט, משא"כ מצות העומר אינה מצווה ניכרת ואין מברכים שהחיינו על מצווה שאינה ניכרת (רוקח סימן שעא).

טעם אחר: משום שחוששים שמא ישכח יום אחד ונמצאת ברכת "שהחיינו" לבטלה (מטה משה סימן תרסט בשם מהר"ם מינץ).

טעם אחר: דכיון שספירת העומר אינה לזכר בעלמא כדאמרינן במנחות (סו, א) אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא (מטה משה תרסט).

צורת הברכה

הנני מוכן לפני הברכה
יש שכתבו לומר "הנני מוכן"... לפני מצות ספירת העומר והוא על פי הזוהר דכל מילי דקדושה בעי הזמנה (ספר מאורי אור).

מצות עשה
הטעם לאומרים לפני הברכה "הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה של ספירת העומר" לסוברים שמצות ספירת העומר אינה מדאורייתא וכתב הרמב"ם (ממרים פרק ב הלכה ט) שהאומר על דרבנן שהוא אסור מהתורה עובר בבל תוסיף, כמו כן בהמשך כשאומרים "כמו שכתוב בתורה" הרי היום לא נכתב בתורה אלא מדרבנן, ובישוב הנוסח יש לבאר הכוונה שסופר לשם מצווה, ומצוות עשה הכוונה למצוות עשה מדרבנן, ובמה שאומר כמו שכתוב בתורה הכוונה שרבנן

תיקנו כמו שכתוב בתורה (הגרשז"א, בהליכות שלמה ספירת העומר פרק יא דבר הלכה ב).

יש שכתבו שאין לומר מצוות עשה מטעם דלעיל אלא אומרים "מצות ספירת העומר", (ספר יד בספירת העומר סימן ה הערה א) וכך נהג הגרשז"א (קונטרס דיני פסח וספירת העומר עמוד כח).

כמו שכתוב "וספרתם לכם... מנחה חדשה" (ויקרא כג טז) **והטעם שמזכירים "מנחה חדשה" והרי מצוה זו אינה שייכת למצות העומר,** לפי שהוא פסוק אחד משלימים עד סופו כדי לא להפסיק באמצע פסוק כדאמרינן במגילה (כב, א) כל פסוק שלא פסקו משה אנו לא פסקינן (סידור עיון תפילה).

הש"ץ סופר תחילה
נוהגים שהש"ץ סופר תחילה (שו"ת הרשב"א ח"א תכו), **והטעם:** לפי שיש אנשים שאינם יודעים מספר הימים ואם יברכו ולא ידעו מספר הימים ברכתם תהיה לבטלה לכן תקנו שיברך הש"ץ תחילה כדי להזכיר לקהל כמה הם ימי הספירה (מועד לכל חי סימן ה ס"ק יט).

כוונת הציבור

כשמברך הש"ץ ברכת ספירת העומר אין צריכים הציבור לכוון שלא לצאת ידי חובה בברכת הש"ץ, לפי שהיום כולם סופרים ובודאי שאין כוונה לאף אחד לצאת על ידי החזן בשונה מפעם שהיו יוצאים ידי חובה על ידי החזן (הגרשז"א בהליכות שלמה ספירת העומר פרק יא ג).

הרב או האב"ד סופר
יש מקומות שמכבדים את הרב לספור (אוצר כל מנהגי ישורון מב ב), **והטעם:** כדי לא לבייש את החזן אם שכח לספור מאחד מהימים ספירת העומר ושוב אינו יכול לספור (דרכי חיים ושלום אות תרכה).

טעם אחר: לפי שחוששים שאדם שאינו בן תורה יסבור שהוא מוציא את הקהל בספירתו ואחר כך יברכו הקהל והוי ברכה לבטלה (ספר מטעמים החדש אות ספירה).

לשמיעת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתיים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

אסתר בת לאה בריינדל בתושח"י כל הרואה את ההודעה יאמר שני

פרקי תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

לרפואה שלימה

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות *6527